

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Jesaja 44, 1 - 5
Ochtenddienst

Broeders en zusters, de Here wil ons vanmiddag laten zien, dat zijn verkiezende liefde de grond is voor onze verlossing. En dat de verheerlijking van zijn Naam het doel is van onze verlossing. Daarom zullen we, nadat we de vredegroet van de Here hebben ontvangen van Gods verkiezende liefde zingen met de woorden van Lied 409 de verzen 1 en 2. Maar eerst zullen we nu, staande voor onze God, onze afhankelijkheid van Hem belijden.

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Lied 409 : 1 en 2**
4. **Lezing van de wet**
5. **Psalm 141 : 1 – 3**
6. **Gebed om vergeving van zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
Schriftlezing : Deuteronomium 7 : 1 - 11 en Jesaja 43 : 22 - 27
7. **Zingen : Psalm 78 : 15 en 16 (over de zonden van Gods volk en Gods straf)**
8. **Tekst : Jesaja 44 : 1 - 5**
9. **Zingen : Psalm 147 : 1 en 7 (lofzang voor de Here die Jakob heeft uitverkoren)**
10. **Dankzegging en gebed**
11. **Slotzang : Psalm 105 : 4 en 5 (over de kinderen van Jakob door de Here uitverkoren)**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes

U bent gedoopt, broeders en zusters. En ook jullie zijn gedoopt, jongelui. Wij hebben allemaal de doop ontvangen als teken en zegel van het feit dat God met ons een eeuwig verbond heeft opgericht. Dat God ons zijn blijvende beloften gegeven. De belofte, dat Hij ons tot zijn kinderen en erfgenamen heeft aangenomen. De belofte dat wij om het lijden en sterven van de Here Jezus, vergeving van onze zonden en het eeuwig leven ontvangen. En de belofte dat de Heilige Geest in ons wonen en werken wil. Dat heeft God ons beloofd en daar mogen we op vertrouwen.

Maar nu zijn er mensen die dat te eenvoudig vinden. Alsof God zo simpel te werk gaat. Alsof het automatisch gaat. Alsof je maar gedoopt hoeft te zijn en dan geloof je automatisch en ga je automatisch naar de hemel. Verbondsautomatisme wordt dat genoemd. En dat wordt onze kerken ook van tijd tot tijd verweten. Nu is er geen enkele predikant onder ons die zal beweren, dat alleen de doop voldoende is om het eeuwige leven te ontvangen. De genade van de Here Jezus Christus wordt echt niet met het doopwater ingegoten. Dan zouden we tot het sacramentalisme van de Rooms-katholieke kerk vervallen. Maar wat onder ons altijd terecht is vastgehouden en waar we in de Vrijmaking ook zo hard om gevochten is, dat is de betrouwbaarheid van Gods beloften. God is trouw aan zijn beloften. Ja, zo trouw dat Hij zijn volk niet verloren laat gaan, ook al verdient dat volk dat dubbel en dwars. En prachtig wordt dat ook weer zichtbaar in de tekst van vanmiddag. Ik heb de blijde boodschap van Jesaja 44 vers 1 tot en met 5 als volgt voor u samengevat:

God verlost zijn volk van de ondergang, hoewel het volk deze ondergang wel verdient heeft.

We zullen daarbij twee dingen zien:

- 1. de grond voor deze verlossing is de verkiezende liefde van God**
- 2. het doel van deze verlossing is de verheerlijking van God**

We zullen dus allereerst zien dat de grond voor het feit dat God zijn volk van de verdiende ondergang verlost, de verkiezende liefde van God is. De hoofdstukken 40 tot en met 55 van Jesaja moeten we lezen tegen de achtergrond van de Babylonische ballingschap. Jeruzalem en de steden van Juda zijn verwoest door Nebukadnesar en zijn

troepen. En bijna alle inwoners zijn weggevoerd in ballingschap. Ver weg van hun geliefde stad. Ver weg van de woonplaats van de Here.

Nu staan de hoofdstukken 40 tot en met 55 vol van de verlossing die God gaat geven. En in deze hoofdstukken toont de Here Zich steeds als de grote, almachtige God van de hemel en de aarde. De God die eerst alles geschapen heeft en nog altijd in stand houdt. Die de geschiedenis leidt. Die Zelf zijn volk heeft overgegeven om weggevoerd te worden in ballingschap en het nu, na bijna vijftig jaar, zal verlossen. Dat roept de vraag op waarom de Here dan nu zijn volk weer terug gaat brengen naar Jeruzalem. Heeft het volk zich weer tot de Here bekeerd? Dient het de Here weer zoals Hij dat wilde? Je zou het denken. Waarom zou de Here anders voor die verlossing zorgen? Maar de waarheid is anders. Want tussen deze profetieën van verlossing, vinden we ook enkele passages die over de slechtheid van Israël gaan. Zo is er Jesaja 42 de verzen 18 tot en met 25. En zo vormen de verzen 22 tot en met 28 van hoofdstuk 43 ook zo'n passage. We hebben deze verzen bij de schriftlezing gelezen.

In dit gedeelte verwijt de Here zijn volk heel wat. In vers 21 van hfst. 43 had God gezegd, dat het volk dat Hij voor Zichzelf geformeerd had, zijn lof zou verkondigen. Maar heeft het volk dat ook gedaan? Nee. Jakob, heeft God niet aangeroepen. En Israël heeft zich om God geen moeite gegeven. Het volk deed geen enkele moeite voor God. Het volk heeft al zijn plichten verzaakt. "U hebt Mij de schapen van uw brandoffers niet gebracht en met uw slachtoffers hebt U Mij niet geëerd, zo zegt de Here. Hoort u Gods jaloezie: "Ze hebben niet aan Mij, maar aan anderen goden geofferd." Toch is God niet achter ze aan gelopen om zijn deel op te eisen. "Ik heb u niet lastig gevallen om spijsoffers en Ik heb u geen moeite aangedaan om wierook. God heeft het volk niet achternagelopen om toch maar zijn deel te krijgen. God heeft ze niet lastig gevallen. Zij hebben, daarentegen God wel lastig gevallen. Met hun zonden. En met hun ongerechtigheden hebben zij God moeite aangedaan. Je zou verwachten, dat het volk dan in ieder geval offers brengt vanwege hun zonden. Maar in plaats dat zij voor hun zonden offers brengen, doen ze niets om hun zonden uit te delgen. Israël wordt ons dus hier getekend als een zondig volk, een ongehoorzaam en hoogmoedig volk. In het gedrag van Israël vinden we dus geen enkele reden voor de Here om zijn volk te verlossen. Waarom wil de Here zijn volk dan wel verlossen? De Here geeft zelf het antwoord: "Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil en Ik gedenk uw

zonden niet." Hij bevrijdt zijn volk van de schuld die ze hebben. Niet om het volk. Maar om Zichzelf. Om zijn eigen eer.

En dan gaat God in vers 26 met zijn volk in het gericht om recht te laten spreken. En dan is de conclusie duidelijk. Het volk is schuldig. Geheel in overeenstemming met hun voorgeslacht. Hun eerste vader heeft al gezondigd. En zij gaan in zijn voetsporen. Wie bedoelt de Here met hun eerste vader? We moeten daarbij waarschijnlijk aan Jakob denken, die vele zonden heeft gedaan en wiens naam telkens weer terugkeert in dit schriftgedeelte. En uw woordvoerders hebben tegen Mij overtreden, zegt de Here. Bij deze woordvoerders moeten we denken aan profeten, priesters en koningen, die vanuit hun ambt woordvoerders waren. Want ook zij allen waren zondaars. En zij gingen het volk voor in het zondigen. Daarom ontwijdde God de oversten van het heiligdom. Dat wijst op de verwoesting van de tempel en de priesters die daarbij ontwijd werden. Gaf God Jakob prijs aan de ban en Israël aan beschimpingen. God gaf Jakob over aan de ondergang en Israël aan de hoon van de volken. De volken die nu spotten met dat eigenwijze, zelfingenomen volk van Israël.

Maar dan zegt de Here en daarmee komen we aan de eigenlijke verzen van onze tekst. "Maar nu, hoor, o Jakob, mijn knecht, en Israël die Ik verkoren heb." Dus, hoewel de schuld van het volk overduidelijk vast staat, toch laat de Here zijn volk niet los.

Opvallend is hoe in dit tekstgedeelte steeds de namen "Jakob" en "Israël" in één vers gebruikt worden. Want ook in vers 22 en 28 gebeurde dat en in vers 5 gebeurt dat straks weer. Het is als een refrein dat steeds weer opklinkt uit de tekst. "Jakob" "Israël". "Jakob" is een wat onaangename naam. Want deze naam betekent "bedrieger". Terwijl Israël de nieuwe naam van Jakob werd nadat hij met de Here gestreden had bij de Jabbok. Want zo zei God tegen Jakob: want u hebt gestreden met God en de mensen en overmocht. U hebt stand gehouden.

En deze beide namen hebben een duidelijke functie in dit deze hoofdstukken. "Jakob", de bedrieger, herinnert het volk eraan, wie hun aartsvader was. Niet een man, die van zichzelf groot was. Maar die groot is geworden omdat de Here hem had uitverkoren. Niet omdat hij zo bijzonder was. Hij was niet de eerste maar de tweede van een tweeling. Ezau was eerst geboren. En Jakob was ook niet de sterkste. Ezau was de indrukwekkende verschijning, maar Jakob was meer een moederkindje. Weinig behaard en weinig uit op avontuur. Maar toch is Jakob de stamvader geworden van het volk. En

waarom? Om geen enkele andere reden, dan Gods verkiezende liefde. Niet op grond van wie hij was. Want dan was Ezaü de aantrekkelijkere keuze. En ook niet op grond van zijn werken. Want toen God Jakob verkoos, hadden Jakob en Ezaü nog geen werken gedaan, dat God op grond daarvan zou Jakob verkiezen. Dat Jakob de vader is van Israël was enkel en alleen op grond van Gods voornemen. Op grond van Gods verkiezende liefde. En juist daarom is die naam Jakob, met zijn negatieve klank, zo'n goede leerschool voor het volk. Want het is geen verdienste als je verkozen wordt, maar het is enkel en alleen genade van God.

Of zoals God ook in Deuteronomium 7 vers 7 en volgende, heeft duidelijk gemaakt. God heeft Israël niet verkozen, omdat het talrijker was o.i.d. Maar alleen omdat de Here het volk liefhad en omdat Hij aan hun vaders een eed had gezworen.

Dit mag ons allemaal troosten. Dat God mensen verkiest zien wij al gauw al iets bedreigends. Ben ik wel uitverkoren of niet? Er zijn mensen die heel hun leven zich angstig afvragen of zij wel uitverkoren zijn. En ze weten tientallen redenen te bedenken waarom ze niet uitverkoren zouden zijn. En die redenen zijn er ook. Maar de Here leert ons hier dat we niet in onszelf de grond moeten zoeken voor onze verkiezing. De grond voor uw en mijn verkiezing ligt enkel en alleen in de liefde van God en nergens anders.

Nu weer terug naar de tekst. "Hoor, o Jakob, mijn knecht", zegt de Here. "Mijn knecht". Wij voelen dat misschien niet, maar het woordje "knecht" is allesbehalve negatief bedoeld. Want Jakob is niet zomaar knecht. Nee. Jakob is de gunst verleend Gods knecht te zijn. Hij is uitgekozen boven alle volken om de enige God, de Schepper van de hemel en de aarde te dienen. In zijn nabijheid te wonen en voor Hem te leven. Er staat ook niet zomaar "knecht", maar "mijn knecht". De Here laat in het gebruik van dit woord uitkomen dat Hij zich verbonden en verantwoordelijk weet voor Israël zijn knecht.

En in het tweede vers gaat God daarmee door. God maakt duidelijk dat Hij het is die alles bepaalt. Hij is Israëls Maker. Hij stond aan de wieg van zijn volk. Uit de onvruchtbare Sara heeft Hij zijn volk gebouwd. En Hij is de Formeerder van zijn volk. Hij heeft zijn volk vorm gegeven. Zijn geschiedenis en zijn ontwikkeling. Trouw is God daarin geweest. Al de eeuwen door. Altijd heeft Hij zijn Woord gehouden. En daarom wordt ook in vers 2 God bij zijn verbondsnaam "Here" genoemd. "Zo zegt de Here".

De trouwe God, de God die u helpt. "Vrees niet, mijn knecht Jakob, en Jesurun, die Ik verkoren heb".

"Vrees niet", zo zegt de Here. Waar vreest het volk namelijk voor? Voor niets minder dan de totale ondergang. Want God had Jakob in de ban gedaan. Overgegeven aan de ondergang. Maar nu zegt de Here dat hij niet hoeft te vrezen. Jakob hoeft niet te vrezen, en ook Jesurun niet, die God verkoren heeft. "Jesurun" is een erenaam voor Israël. En waarschijnlijk betekent het zoiets als "de oprechte". En geeft het een prachtig contrast met "Jakob". "Jakob" de bedrieger. "Jesurun", de oprechte. De bedrieger wordt een oprechte. De negatieve klank van het woord wordt bedekt onder de erenaam Jesurun. Jesurun, die uitverkorene. En zo zien we dus dat heel dit eerste en tweede vers doordrenkt zijn van Gods verkiezende liefde. Dat in de eerste plaats.

We zullen in de tweede plaats zien, dat het doel van het feit dat God zijn volk van de verdiende ondergang verlost, de verheerlijking van God is.

In de verzen drie tot en met vijf, gaat God uitleggen, waarom Israël niet hoeft te vrezen voor de ondergang ook al is het volk nu klein geworden. Want de Here gaat zijn volk redden van de ondergang die dreigt. "Want", zo zegt de Here, "Ik zal water uitgieten op het dorstige en beken op het droge; Ik zal mijn Geest uitgieten op uw nakroost en mijn zegen op uw nakomelingen. Zij zullen uitspruiten tussen het gras, als populieren langs de beken." Als we de naam van de Heilige Geest horen zijn wij als Nieuwtestamentische kerk allereerst geneigd om aan het werk te denken, dat de Heilige Geest in ons hart doet. Hij vernieuwt ons binnenste en schenkt ons geloof. Ook Israël was bekend met deze werking van de Heilige Geest. Maar de Heilige Geest was voor hen allereerst de Geest die het leven geeft. Het Hebreeuwse woordje voor Geest betekent namelijk zoiets als "adem". En het is de Geest geweest, die toen God de mens van het stof uit de aardbodem gemaakt had, de mens de levensadem in zijn neus blies, waardoor de mens tot een levend wezen werd. De Geest geeft de levensadem. Hij doet leven en opleven. Zoals het regenwater een droge woestijn plotseling vervult van leven. Zo zal de Heilige Geest in Israël werken en vele nakomelingen geven en zo het volk weer groot maken. Ja, zij zullen uitspruiten tussen het gras, als populieren langs de beken. Ze komen op tussen het gras. Eerst klein, alsof het om nog meer gras gaat. Maar ze blijven groeien en groeien en maar doorgroeien, zodat zij ver boven het gras verheven zijn. Zoals populieren hoog opwassen langs een beek. Boven alles uitstekend.

Maar wat nog belangrijker is. En daarbij komen we dan toch ook op het andere werk van de Heilige Geest. God zorgt ervoor dat Israël zijn God weer gaat liefhebben en dienen. Want de een zal zeggen: Ik ben van de Here, een ander zal zich noemen met de naam Jakob, en een derde zal op zijn hand schrijven: van de Here, en de naam van Israël aannemen. De Heilige Geest zal geloof geven. Het volk zal weer blij zijn met zijn God. Het zal belijden "Ik ben van de Here". Zoals ook wij dat belijden aan het begin van de kerkdienst: "Onze hulp is in de naam van de Here, die hemel en aarde gemaakt heeft." Het is een woord van overgave. Een woord van vertrouwen. En een ander zal zich noemen met de naam Jakob. Deze toch wat oneervolle naam, zal een naam van eer zijn. Een naam waarbij men zich graag laat noemen.

En een derde zal op zijn hand schrijven: van de Here, en de naam Israël aannemen. Geldt dat voor Israël? Nee. Want Israël heeft al die naam. Met het vermelden van deze derde gaat dus een nieuw raam open. Ontvangen we een ander gezicht op het nieuwe volk Israël, dat God door zijn Geest gaat verwekken. Namelijk, dat er ook mensen van buiten zullen komen. Mensen die van oorsprong niet van Israël zijn, maar daar wel bij willen horen. Ja, die niets liever willen dan God dienen. En dat laten zien ook. Want ze tatoeëren zichzelf. Een meester liet in die dagen nog we eens zijn naam op de hand van zijn slaaf zetten, zodat iedereen wist wiens eigendom hij was. En zo schrijven deze de naam van de Here zelf op hun hand. Ten teken dat zij het eigendom zijn van God en van niemand anders. Want zij willen bij deze God horen. De Here, de God van het verbond. Zij willen Gods knecht zijn, want er is niets beters onder de hemel en op de aarde, dan eigendom zijn van God.

En wat is deze profetie heerlijk uitgekomen. Want velen die eigenlijk niet bij Israël hoorden, horen nu bij Gods volk. Wij horen nu bij Gods volk. Wij die van oorsprong er niet bij hoorden, maar die als onze grote troost belijden, dat wij het eigendom zijn, niet van onszelf, maar van onze trouwe Heiland Jezus Christus. Dat is toch onze grote rijkdom: dat wij Gods eigendom zijn.

Want wat is dat heerlijk: Gods eigendom zijn. En daarom is het ook zo heerlijk dat wij en onze kinderen gedoopt zijn. Dat wij, en ook jullie jongelui, het eigendomsteken van God aan ons voorhoofd dragen. Dat is een ereteken. Dat is een teken om heel blij mee te zijn. Want het verzekert je van Gods liefde en verbondstrouw. En we hebben vanmorgen weer mogen zien, hoe ongelooflijk trouw God is.

Het is dus geen vrijgemaakte overmoed om te vertrouwen op Gods beloften. Want God heeft in de loop van de geschiedenis telkens weer bewijzen dat Hij trouw is en aan zijn beloften denkt. Ja, zelfs toen zijn volk Hem volkomen verlaten had, en niets meer van God wilde weten, bleef God zijn volk zoeken. Ja, Hij verdelgt Zelf onze zonden. Hij scheldt ons onze schuld kwijt in het offer van zijn Zoon Jezus Christus. En geeft ons in zijn Zoon door de Heilige Geest nieuw leven. Nieuw leven dat weer aan zijn bestemming voldoet. Namelijk het eren van Gods naam. Zodat ook wij ons niet schamen voor onze God, maar blij belijden: Ik ben van de Here.

Amen